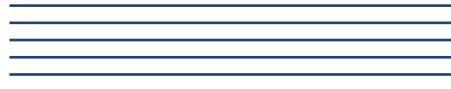

DISINFO BRIEF

Novembar 2022.

KONFERENCIJA O BEZBJEDNOSnim IZAZOVIMA U EVROPI

DFC INFO

Analitičar Digitalnog forenzičkog centra Milan Jovanović učestvovao je na dvodnevnoj konferenciji o bezbjednosnim izazovima u Evropi, koja se održala 16-17. novembra u Zagrebu. Konferenciju je organizovao Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC), u saradnji sa Fondacijom Konrad Adenauer i George C. Marshall Centrom. Jovanović je govorio na panelu *Implikacije za jugoistočnu Evropu: ekonomija, informacije i migracija*, zajedno sa dr Vanjom Petrovom ispred Centra za studije demokratije i dr Sandre Cvikić sa Instituta za društvene nauke Ivo Pilar.

Panel je bio posvećen posljedicama i implikacijama rusko-ukrajinskog rata za jugoistočnu Evropu, uključujući i oblast ekonomije, migracija i informacione bezbjednosti. Ovi izazovi nisu ograničeni samo na Ukrajinu, već, zbog globalizovane prirode svijeta u kojem živimo, oni već postavljaju problem širom svijeta.

Svrha tog događaja je da nastavi da ohrabruje otvorene debate akademskih stručnjaka u novonastalim bezbjednosnim izazovima, stremeći ka identifikovanju zajedničkih interesa i prijedloga za unapređenje regionalnog razvoja i diplomatičke. Ove godine glavni ciljevi Konferencije bili su usko povezani sa rusko-ukrajinskim ratom, njegovim lokalnim i globalnim uticajima i implikacijama na jugoistočnu Evropu. Učestvovalo je više od 120 učesnika.

NOVEMBAR 2022.

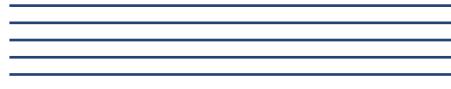
ALGORITMOM DO INFORMACIJA ILI PROFITA

DFC ANALIZA

Nakon inicijalnog uspjeha u procesu demokratizacije informacija, na svjetlost dana isplivala je tamna strana društvenih mreža. Kampanje dezinformacija i govora mržnje našle su utočište na Fesjbuku, sa vrlo osjetnim implikacijama na demokratske procese i kreiranje javnog mnjenja. Kompanije kao što su Fejsbuk, Instagram, Tвiter, Jutjub i TikTok se u velikoj mjeri oslanjaju na vještačku inteligenciju, odnosno, algoritme za rangiranje i preporuku sadržaja koji ne nagrađuju istinitost, već viralnost, a popularnost nužno ne znači i kvalitet informacije. Korisnici često nisu svjesni da su plasirane informacije na vrhu njuz fida predložene algoritmima i da će im biti predstavljene one koje su filtrirane da izazovu bijes ili ljutnju, emocije koje dolaze ruku pod ruku sa dezinformacijama, teorijama zavjere i govorom mržnje.

Osim zakonskog rješenja, ublažavanje ranjivosti korisnika (koji društvene mreže koriste kao izvore vijesti i informacija i koji su potencijalne mete dezinformacionih kampanja) se može sprječavati i kroz unaprjeđenje vještina medijske i digitalne pismenosti. One podrazumijevaju set vještina koje korisnicima pomažu da pristupaju, selektuju, kritički čitaju, dijele i stvaraju informacije, ali i kako da posredstvom novih medija, komuniciraju.

Kako funkcioniše algoritam na društvenim mrežama i kako se zaštiti od nametnutog sadržaja čitajte u našoj analizi [Algoritmom do informacije ili profita](#).

SNAŽNE INSTITUCIJE KLJUČNE U ZAŠTITI GRAĐANA OD SVIH OBLIKA EKSTREMIZMA

DFC INFO

Digitalni forenzički centar učestvovao je na konferenciji pod nazivom *Krajnje desničarski ekstremizam na Balkanu: Grupe, trendovi i politička podrška* koja se održala 16-18. novembra u Sarajevu, u organizaciji BIRN. Analitičar DFC Marko Banović bio je jedan od panelista na panelu *Krajnje desničarske grupe u regionu: Trendovi i sigurnosnim izazovima krajnje desničarskog ekstremizma*, povezanosti sa zvaničnim politikama u regionu, te posljedicama koje isti ostavlja na društvo. Banović je tokom panela [predstavio](#) ključne nalaze nedavno objavljenje DFC analize [Čija je naša esktremna desница?](#), ističući političku podršku vlasti koju imaju ekstremističke grupe u Crnoj Gori.

Ideologija ekstremističkih grupa u Crnoj Gori svodi se na homogenizaciju srpskog naroda u Srbiji, BiH, Kosovu i Crnoj Gori, netrpeljivosti prema građanima drugih nacionalnosti i vjeroispovjesti, istorijskom revisionizmu i dezinformacijama, veličanju ratnih zločinaca iz drugog svjetskog rata ratova iz 90-ih, nekritičko veličanje pravoslavlja u interpretaciji Srpske i Ruske pravoslavne crkve, kao i netrpeljivost prema LGBT populaciji, ističe Banović.

On je kazao da su pro-ruske desničarske ekstremističke grupe, kao i one sa srpskim predznakom važan segment ruskog malignog uticaja u Crnoj Gori. Banović je zaključio da je problem što zemlje Zapadnog Balkana nemaju snažne institucije koje su ključne u zaštiti građana od tih negativnih pojava.

NOVEMBAR 2022.

PROFESIONALIZACIJOM MEDIJA I UNAPREĐENJEM ZAKONSKOG OKVIRA DO MANJE DEZINFORMACIJA

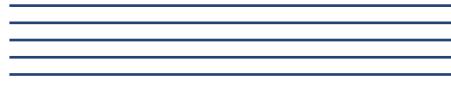
DFC INFO

DFC Policy Brief novi je proizvod DFC koji će analizirati različite aspekte medijskog okruženja, borbu protiv dezinformacija, stranog malignog uticaja i drugih aktivnosti manipulacije informacijama, nudeći konkretnе preporuke. Briefovi će biti kreirani u saradnji sa različitim stručnjacima iz zemlje i šireg regiona. [Prvo izdanje](#), autora Vuka Maraša, tretira i analizira pitanje profesionalizacije medija i zakonskog okvira u Crnoj Gori kao preduslova za manje dezinformacija, kroz odgovore na pitanja: Kako doći do višeg stepena profesionalizacije medijske oblasti u Crnoj Gori? Koje bi bilo optimalno zakonsko rješenje za Crnu Goru, za uređivanje oblasti medija, s obzirom na manjkavosti trenutnih okvira? Kako do regulacije društvenih mreža i njihovog stavljanja u zakonski okvir, po ugledu na neka rješenja u EU?

Koje bi bile konkretne preporuke za nadležne institucije u Crnoj Gori za uređivanje medija i društvenih mreža?

Nedostatak uredničke kontrole, portalni koji se uspostavljaju sa ciljem širenja propagande i nekontrolisana distribucija informacija posredstvom društvenih mreža, samo je problem dezinformacija izdigla na viši nivo.

Crna Gora nema strategiju za borbu protiv lažnih vijesti i teorija zavjere. Crnogorsko medijsko, izborni i krivično zakonodavstvo ne prepozna tu prijetnju niti sadrže odredbe za zaštitu od njihovog pogubnog uticaja. Dok državne institucije već godinama pokazuju pasivnost i nezainteresovanost za bavljenje tom pojmom, građanima je sve teže da razlikuju dezinformacije i tačne vijesti.

NARATIV O UGROŽENOSTI SRBA U CRNOJ GORI

NARATIV

Uoči razgovora o popisu i predstojećeg usvajanja Zakona o popisu u Skupštini Crne Gore u srpskim medijima je ponovo plasiran narativ o ugroženosti Srba u Crnoj Gori. Portal *Alo* objavio je [tekst](#) sa senzacionalističkim naslovom *NEĆE VIŠE BITI POPISA PO ANTISRPSKOJ MATRICI: Milov režim godinama veštački gradio montenegrinski identitet*. U tekstu se navodi da su poslednja dva popisa u Crnoj Gori bila traumatična, da su se vršili pritisci i ucjene i da su građani imali strah od nemogućnosti zaposlenja, gubitka radnog mjesta, da će biti tretirani kao građani drugog reda ako se izjasne kao pripadnici srpske nacionalnosti. U tekstu se takođe navodi da je prethodna vlast u Crnoj Gori godinama vještački gradila crnogorski identitet, jezik i crkvu na antisrpskoj matrici. Radilo se na tome da se broj Srba svede na deset posto, ali je izglasavanje Zakona o slobodi vjeroispovijesti u decembru 2019. godine urušilo sav *trud graditelja crnogorskog identiteta*. Narativ o ugroženosti i diskriminaciji Srba u Crnoj Gori i negiranje crnogorskog identiteta prisutni su u medijima u Srbiji godinama unazad, što je dokazao i monitoring srpskih medija na temu Crne Gore koji je DFC radio tri godine uzastopno.

TVITER POVLAČI POLITIKU SUZBIJANJA DEZINFORMACIJA O KORONA VIRUSU

DFC INFO

Tviter je ukinuo politiku koja je imala za cilj suzbijanje dezinformacija u vezi sa korona virusom na toj platformi, rizikujući na taj način potencijalni porast lažnih vijesti. Tviter je 2020. godine uveo niz mera, uključujući označe i poruke upozorenja na tvitovima sa spornim informacijama o zdravstvenoj krizi koju je izazvala pandemija korona virusa. Te promjene se dešavaju nakon što je Tviter preuzeo milijarder Ilon Mask koji je otpustio oko polovinu osoblja, uključujući i one koji su bili uključeni u moderiranje sadržaja i najavio da će osnovati savjet za moderiranje sadržaja sa *veoma različitim gledištim*.

Ovaj potez takođe dolazi usred zabrinutosti za sposobnost Tvitera da se

bori protiv dezinformacija nakon što je otpustio oko polovine svog osoblja, uključujući i one koji su uključeni u moderiranje sadržaja

Na početku COVID-a 2020. godine, Tviter je uveo niz mera, uključujući označe i poruke upozorenja na tvitove sa spornim informacijama o zdravstvenoj krizi i okvir da korisnici uklone tvitove u kojima se navode štetno lažne tvrdnje u vezi sa vakcinama.

Ovaj projekat finansira Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dijpartmenta/Vlade SAD.